

Janusz Sierostawski
Instytut Psychiatrii i Neurologii

**UŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH
PRZEZ MŁODZIEŻ SZKOLNĄ
MIASTA WROCŁAW**

EUROPEJSKI PROGRAM BADAŃ ANKIETOWYCH W
SZKOŁACH NA TEMAT UŻYWANIA ALKOHOLU I
NARKOTYKÓW

ESPAD

WROCŁAWSKIE FORUM DS. UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY

Wrocław, 25.11.2016

Badanie zostało sfinansowane przez Zarząd Miasta Wrocław

Wprowadzenie

- Badania ankietowe w szkołach dostarczają informacji o rozpowszechnieniu eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji psychoaktywnych
- Zmiany w tym zakresie jako wskaźnik efektów realizacji działań zapobiegawczych – stąd potrzeba monitorowania
- ESPAD - ogólnopolskie badanie ankietowe realizowane w maju-czerwcu 1995 r., 1999 r., 2003 r., 2007 r., 2011 r. oraz obecnie, w 2015 r., wśród uczniów dwóch roczników - wiek: 15-16 lat i 17-18 lat w ramach międzynarodowego projektu badawczego
- Od 2011 r. Wrocław dołącza do tych badań z osobną próbą reprezentatywną dla miasta

Cel badań

- Ocena rozmiarów zjawiska używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej
- Identyfikacja i pomiar czynników wpływających na rozmiary zjawiska, zarówno po stronie popytu jak podaży
- Śledzenie trendów w zakresie używania substancji przez młodzież oraz czynników warunkujących to zjawisko

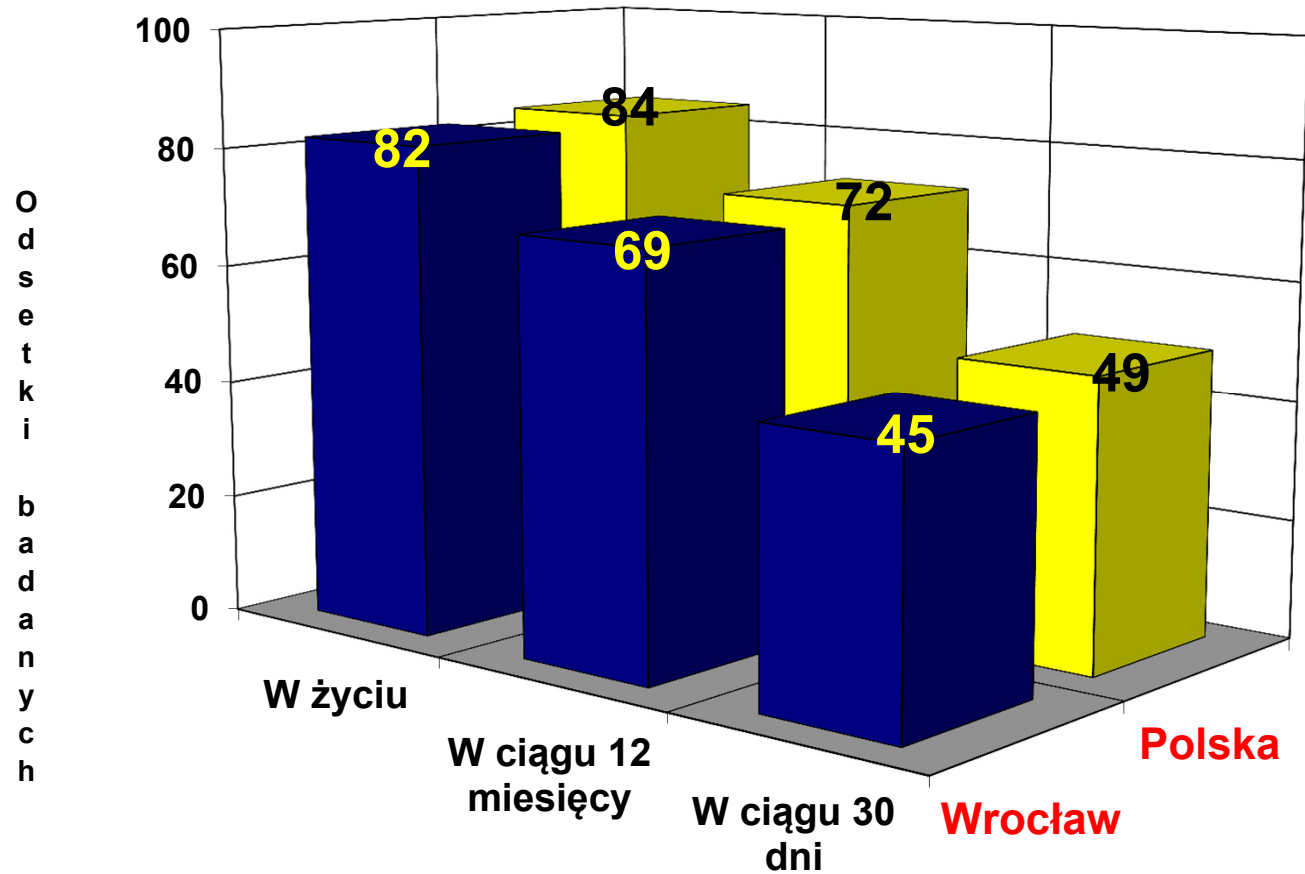
Przedmiot badań

- Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych
- Wzory picia alkoholu
- Rozmiary zjawiska nietrzeźwości
- Rozpowszechnienie używania substancji nielegalnych
- Ocena dostępności substancji legalnych i nielegalnych
- Postawy wobec różnych substancji psychoaktywnych
- Wybrane wyniki jako przedmiot prezentacji

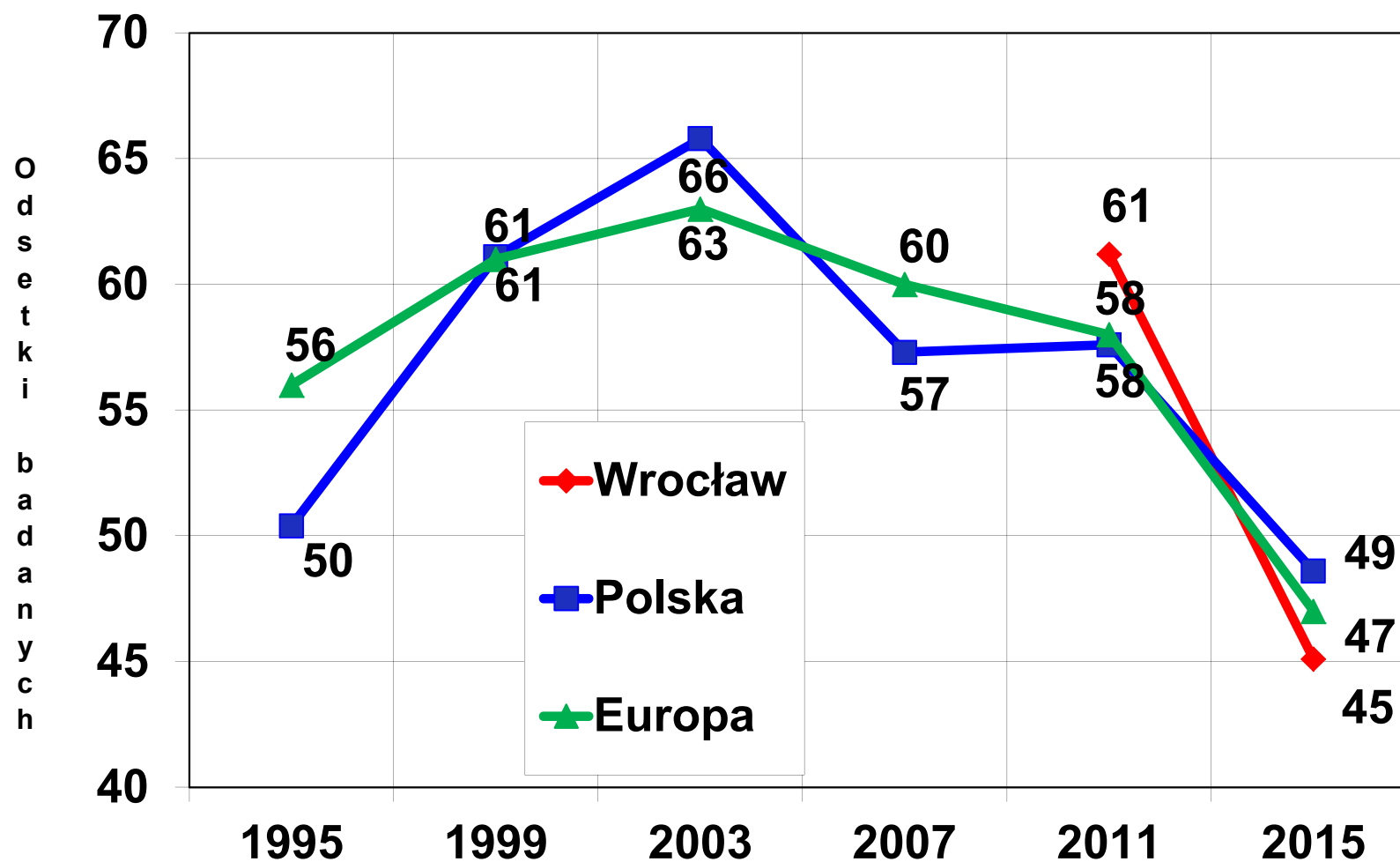
Metoda

- W 2015 r. badanie zrealizowano na próbie losowej młodzieży trzecich klas gimnazjów i drugich klas szkół ponadgimnazjalnych
- W badaniu zastosowano wystandaryzowany kwestionariusz do samodzielnego wypełniania przez uczniów
- W ankiecie pytano o osobiste doświadczenia z każdą z substancji osobno wymieniając ich nazwy
- W badaniu zadbano o zapewnienie anonimowości zarówno na poziomie pojedynczych uczniów jak i całych szkół

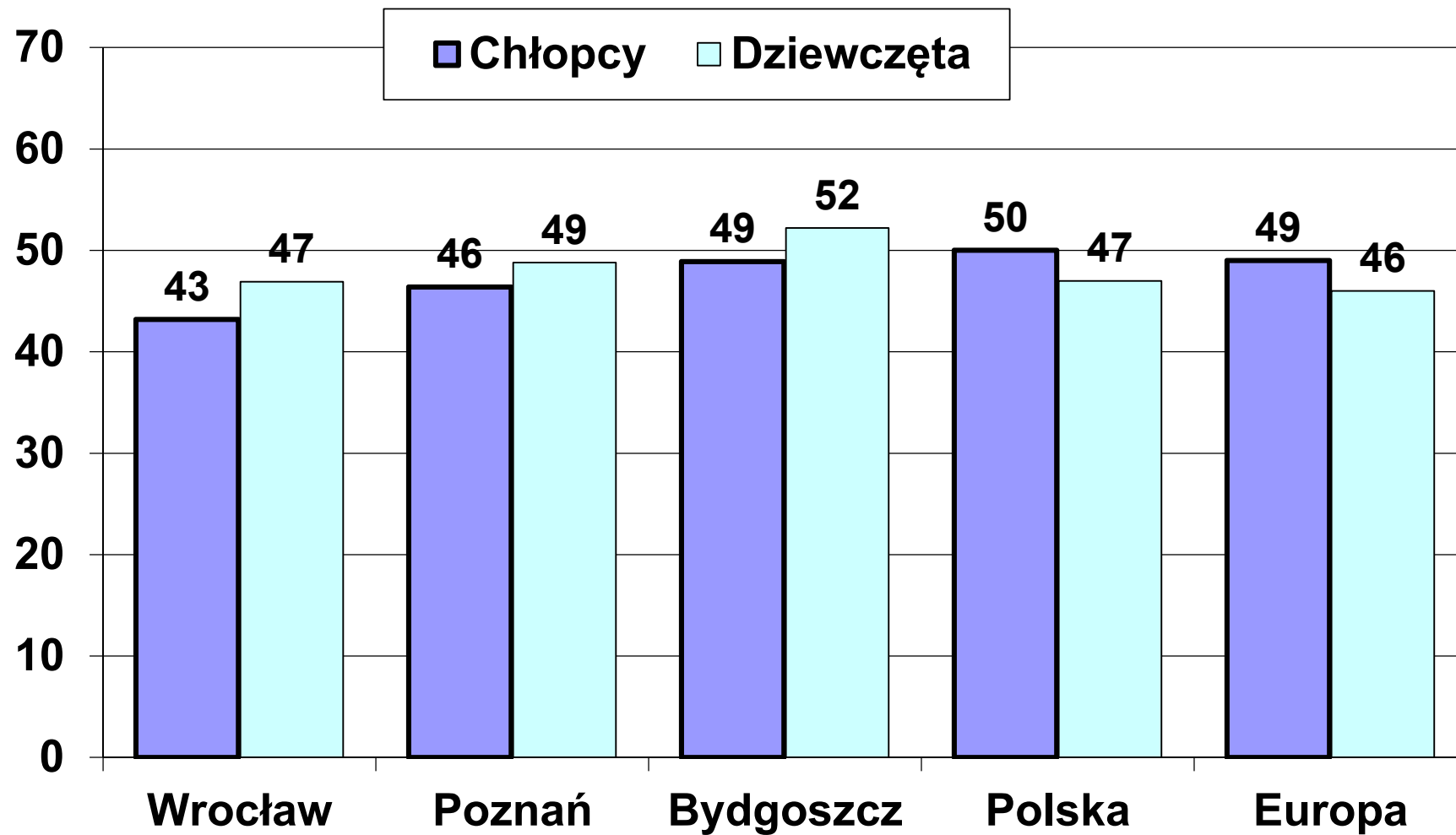
Picie napojów alkoholowych w 2015 r. (wiek 15-16 lat)

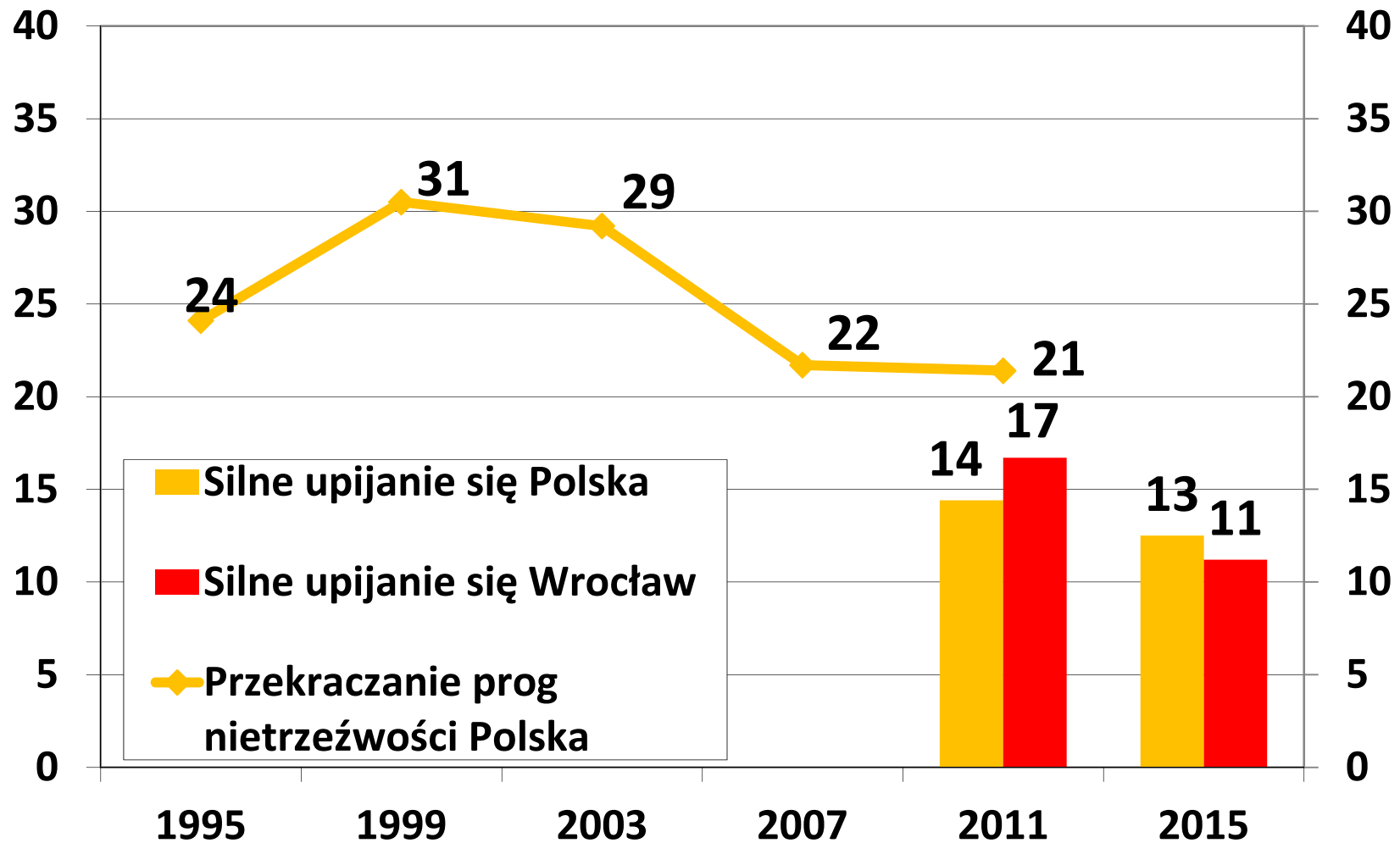
Picie napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni (wiek 15-16 lat)

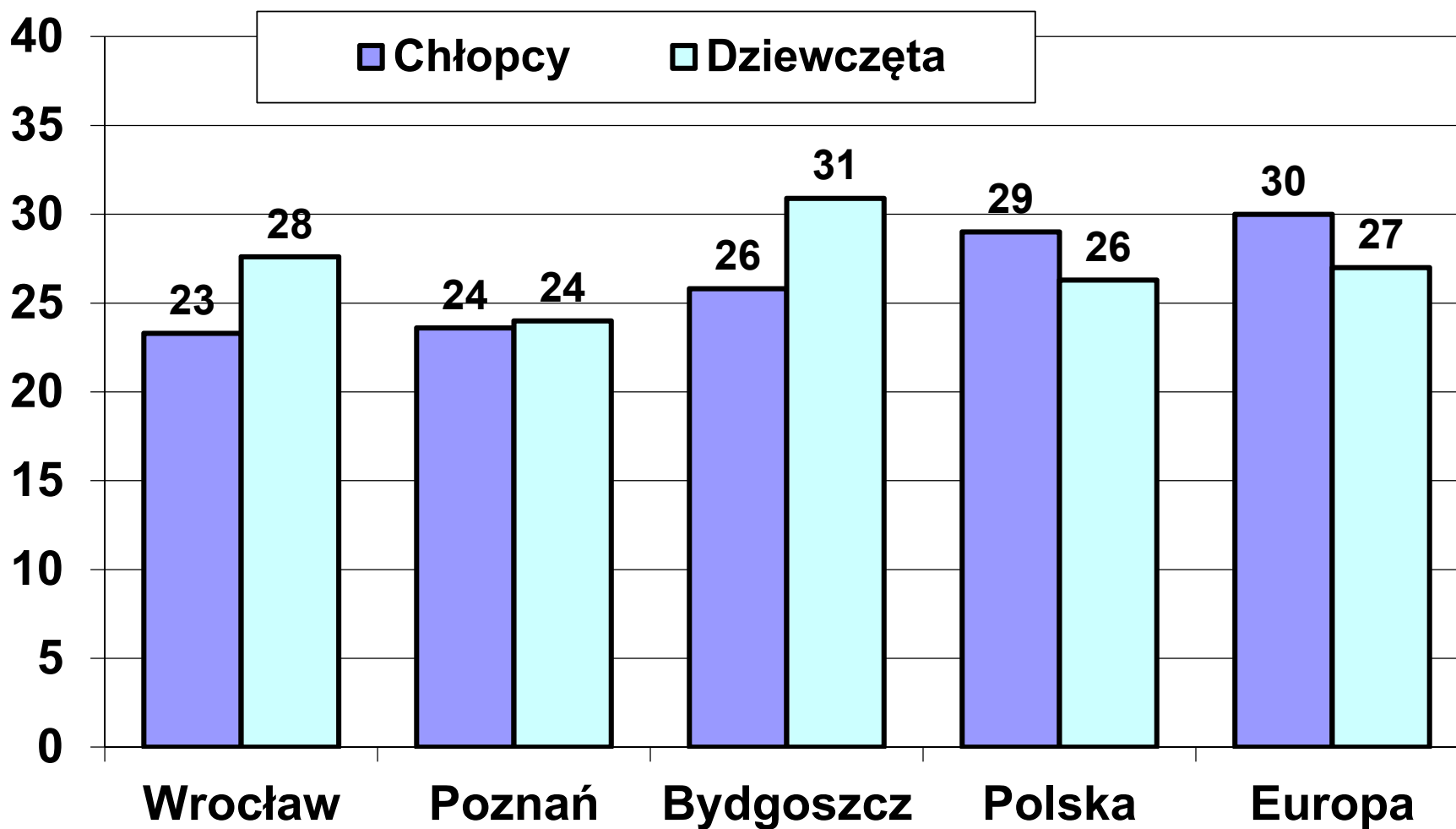
Picie napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni wg płci (wiek 15-16 lat)

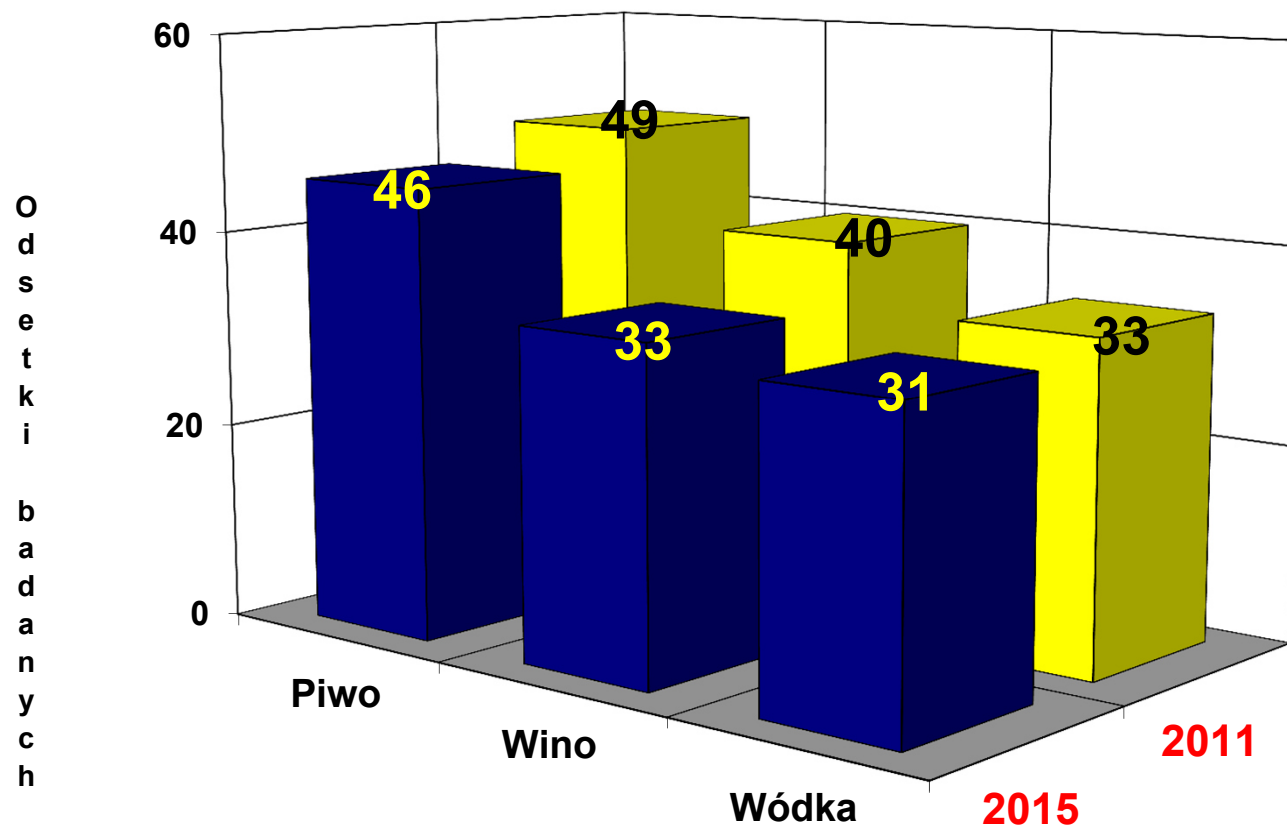
Nietrzeźwość oraz silne upijanie się, tzn. wypicie tyle, żeby np. zataczać się, bełkotać, w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem (wiek 15-16 lat)

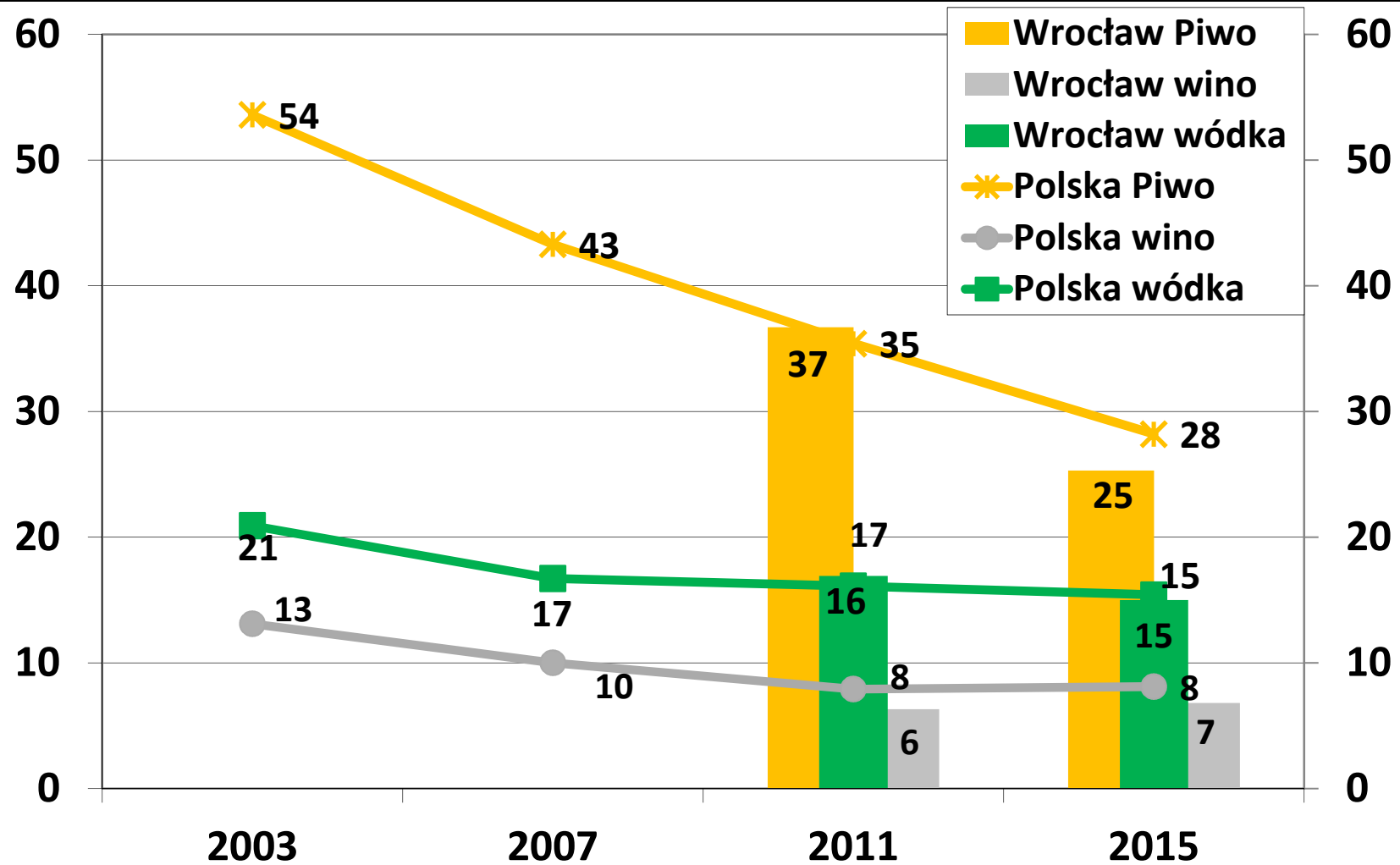
Silne upicie się w czasie ostatnich 12 miesięcy, tzn. wypicie tyle, żeby np. zataczać się, bełkotać (wiek 15-16 lat) - 2015 r.

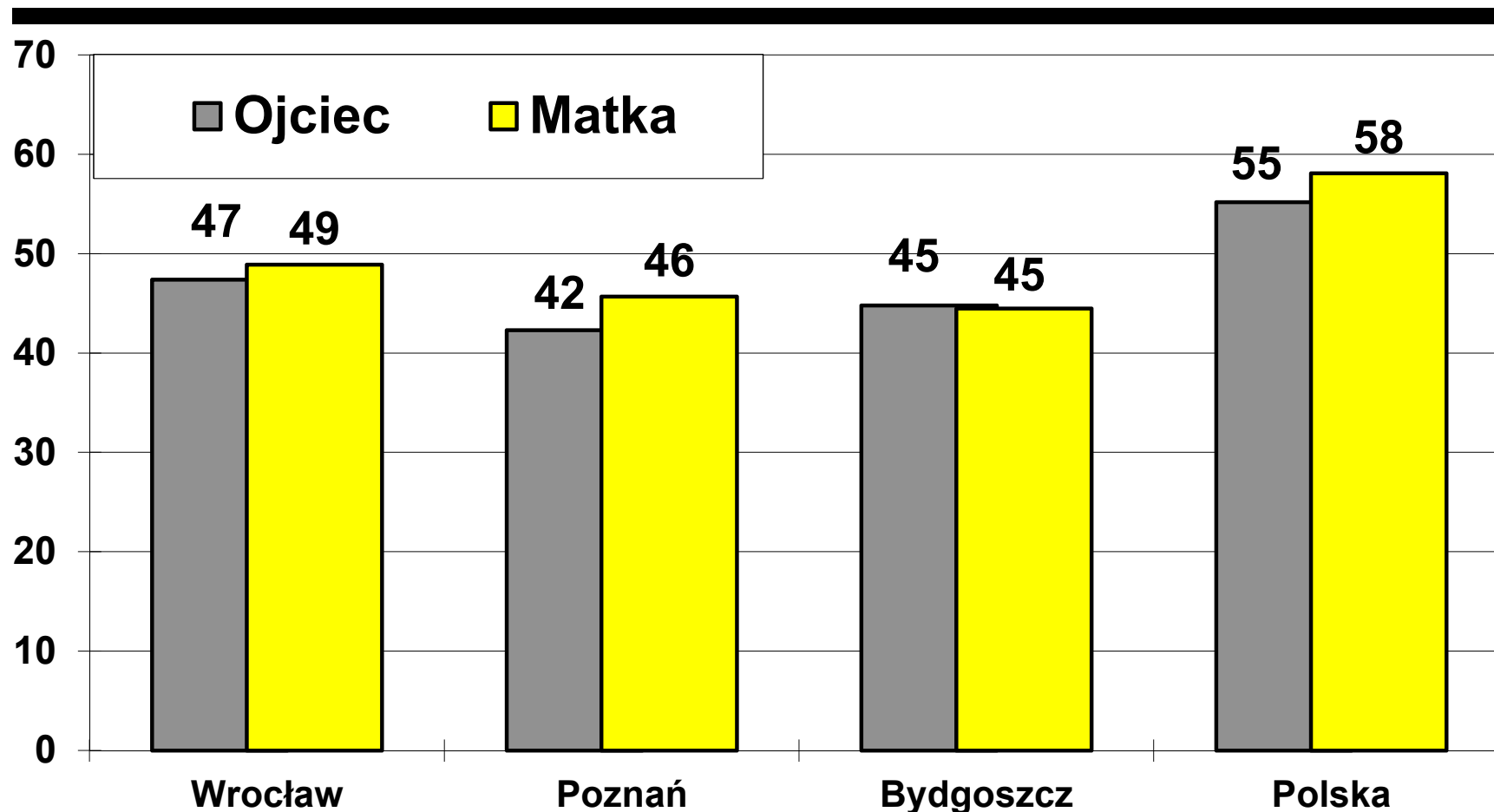
Postrzegana dostępność napojów alkoholowych - odsetek badanych, którzy wybrali odpowiedź: „bardzo łatwe do zdobycia” (wiek 15-16 lat)

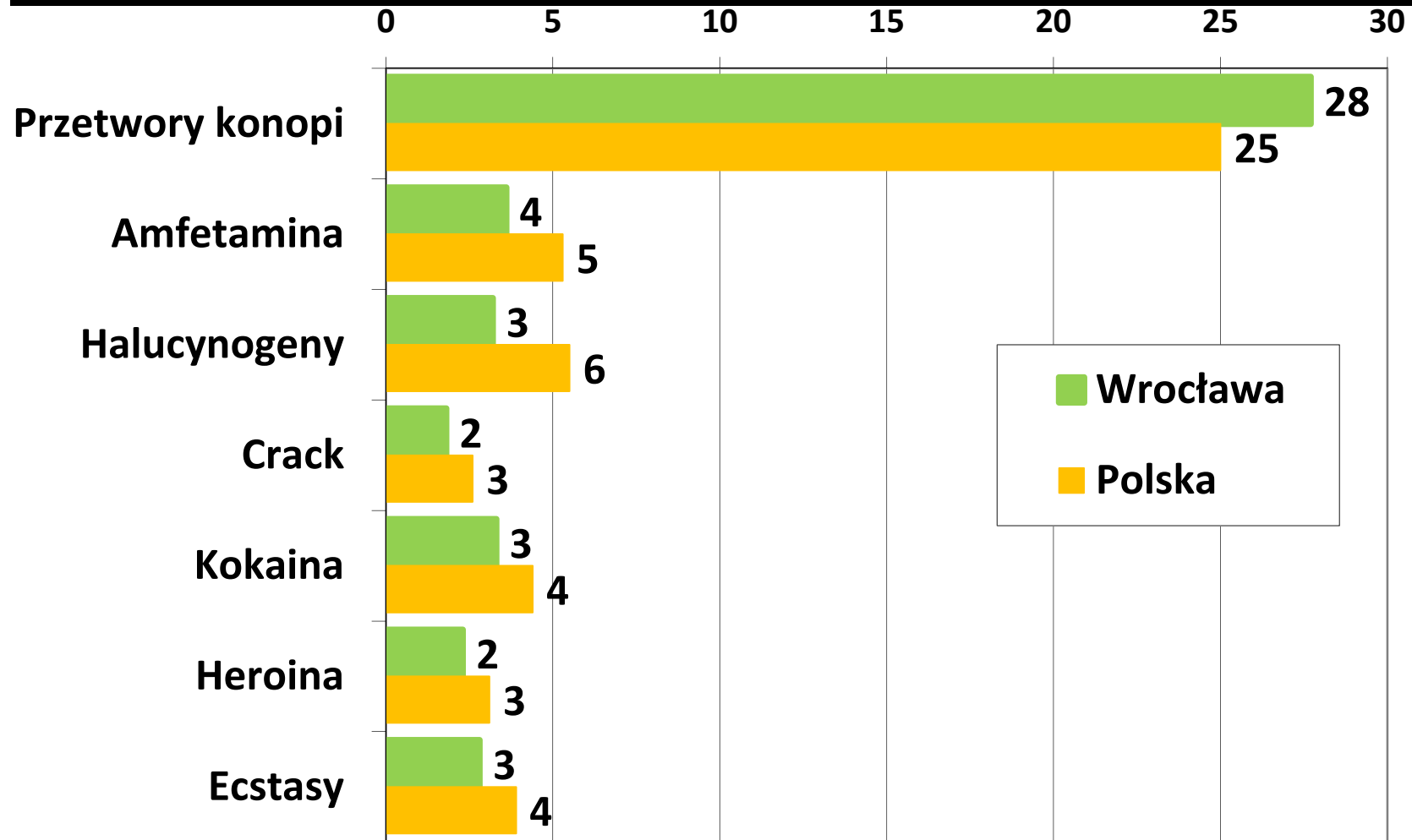
Zakupy napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem (wiek 15-16 lat)

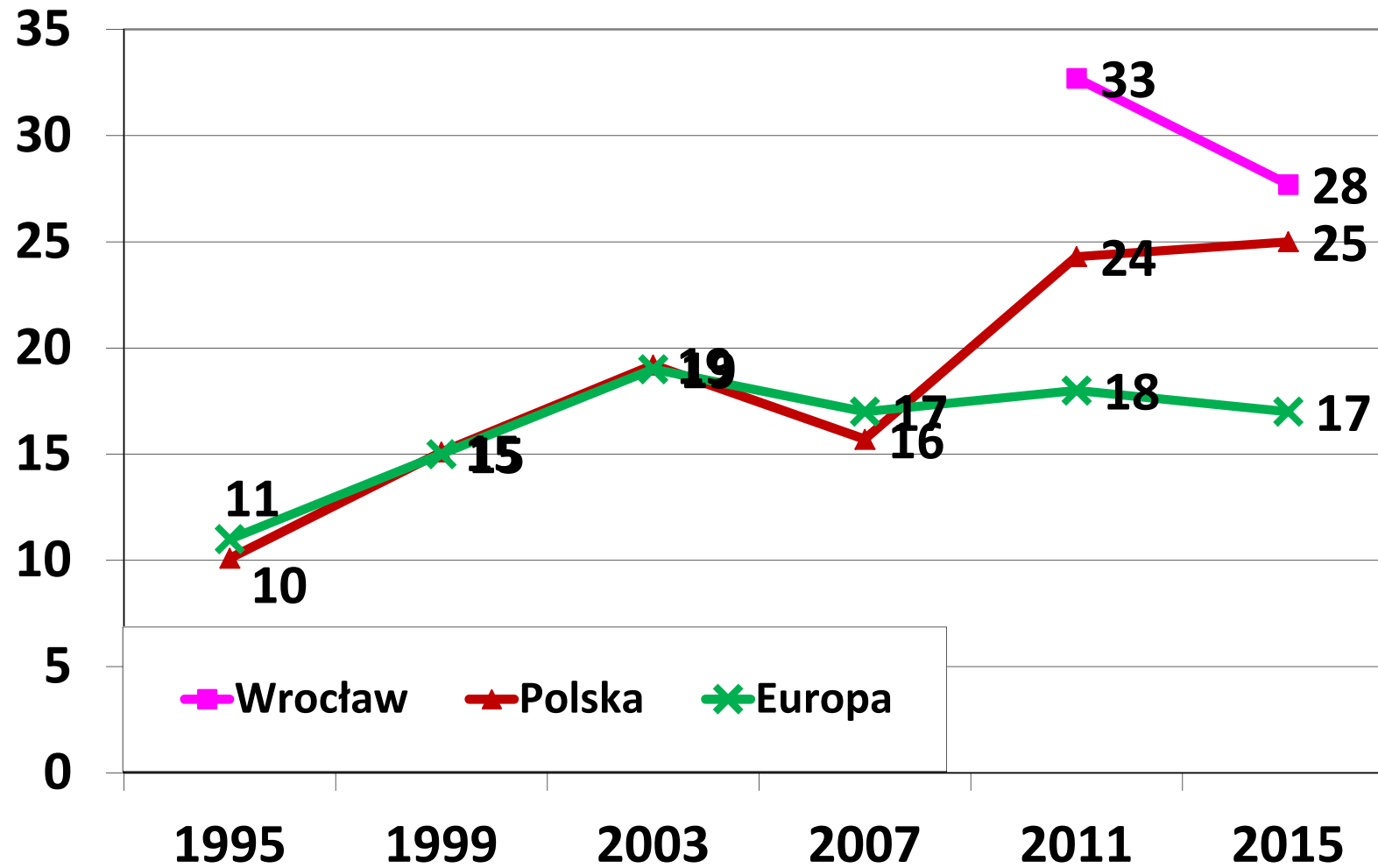
Brak pozwolenia ze strony rodziców na picie napojów alkoholowych (odsetki uczniów w wieku 15-16 lat) - 2015 r.

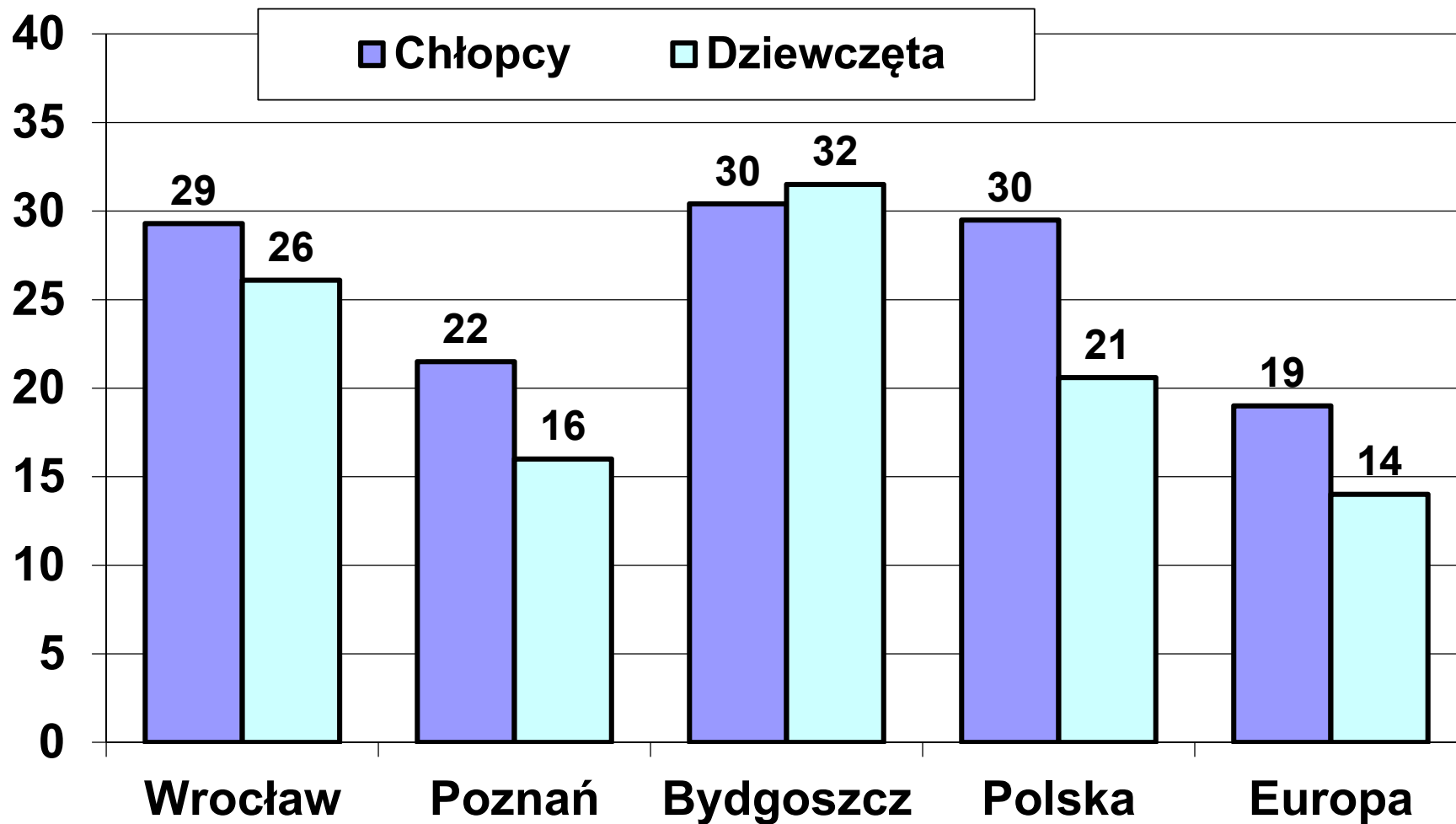
Używanie substancji nielegalnych kiedykolwiek w życiu (wiek 15-16 lat) - 2015 r.

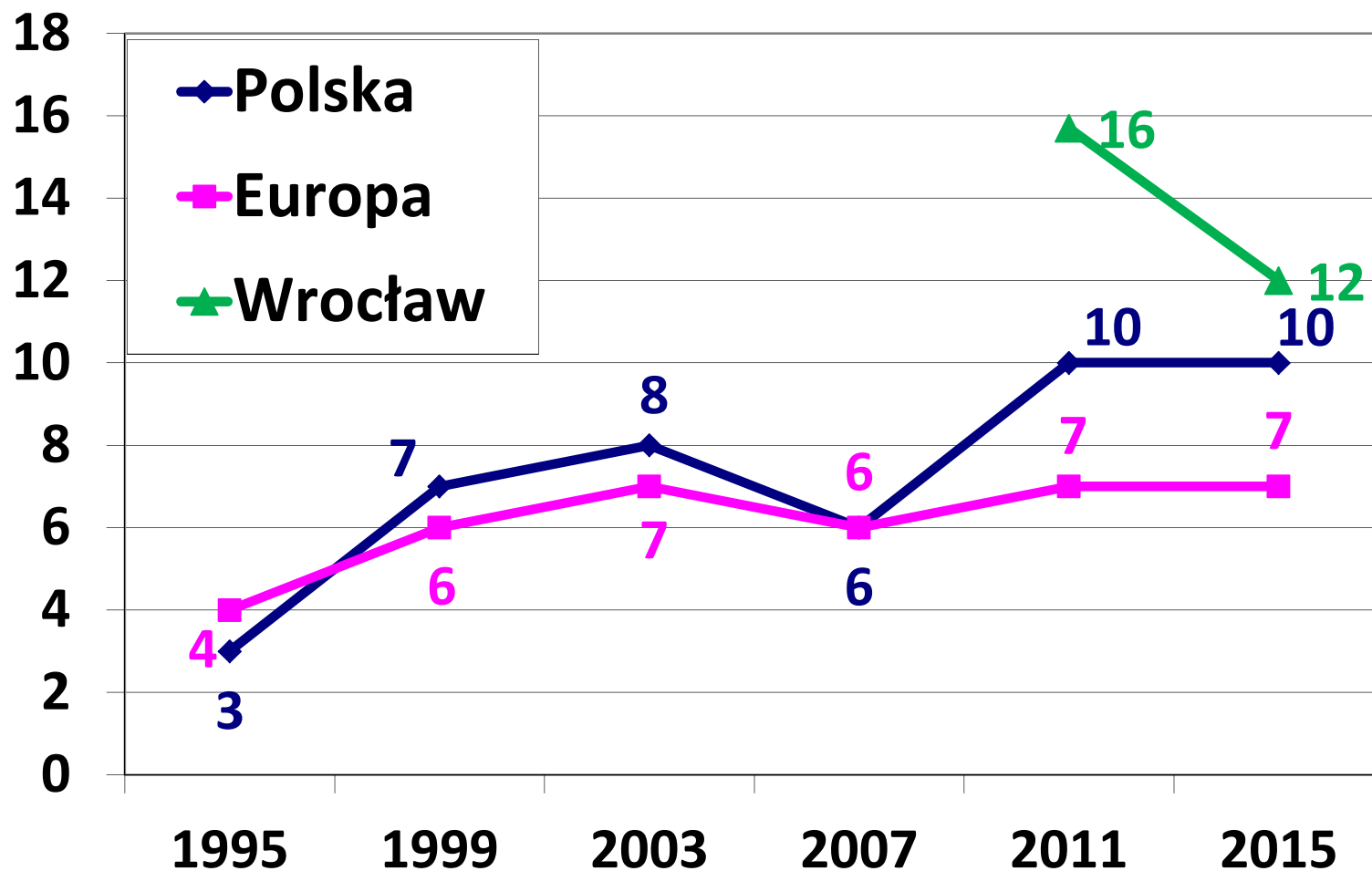
Używanie przetworów konopi chociaż raz, kiedykolwiek w życiu (wiek 15-16 lat)

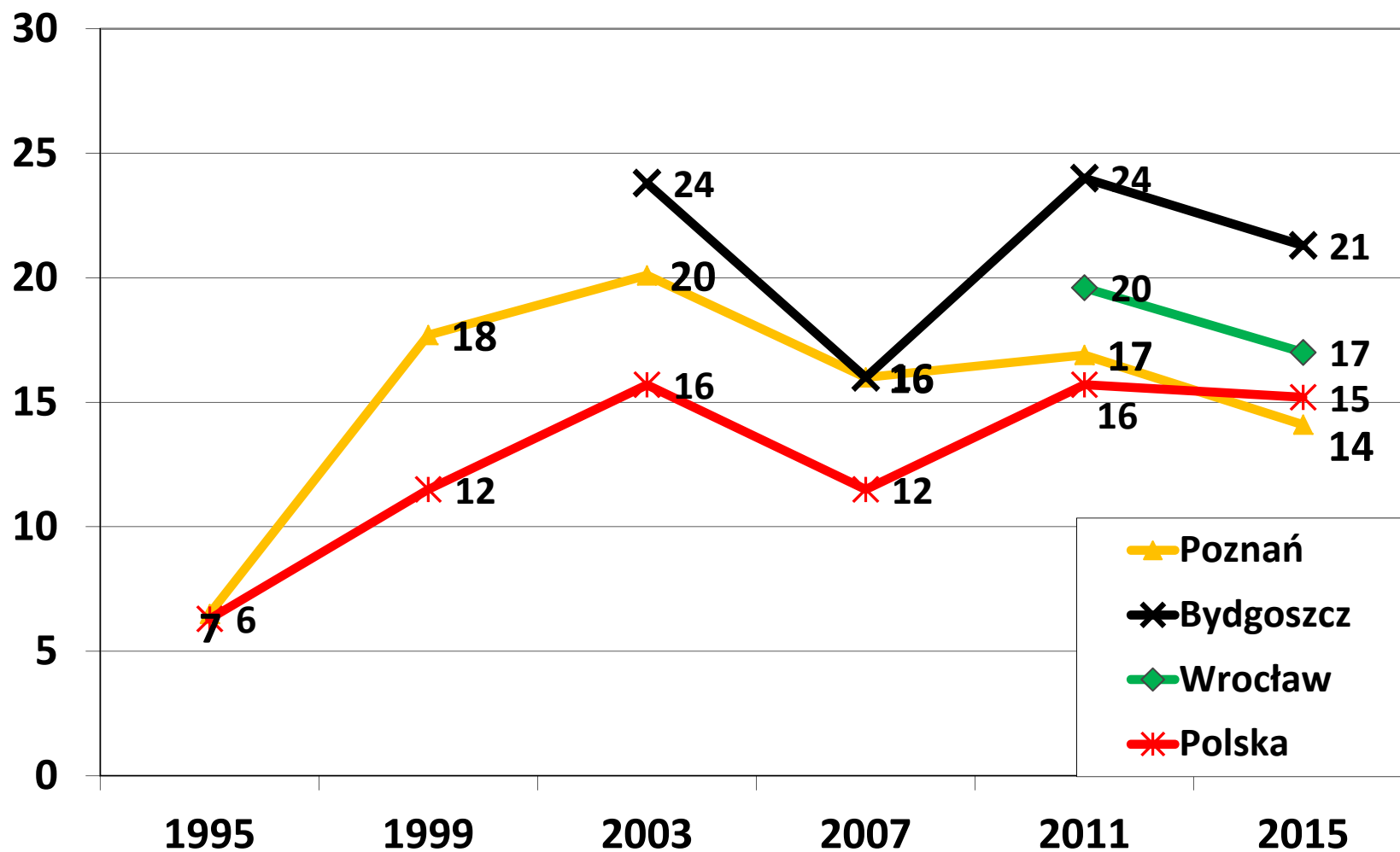
Używanie przetworów konopi chociaż raz, kiedykolwiek w życiu (wiek 15-16 lat) - 2015 r.

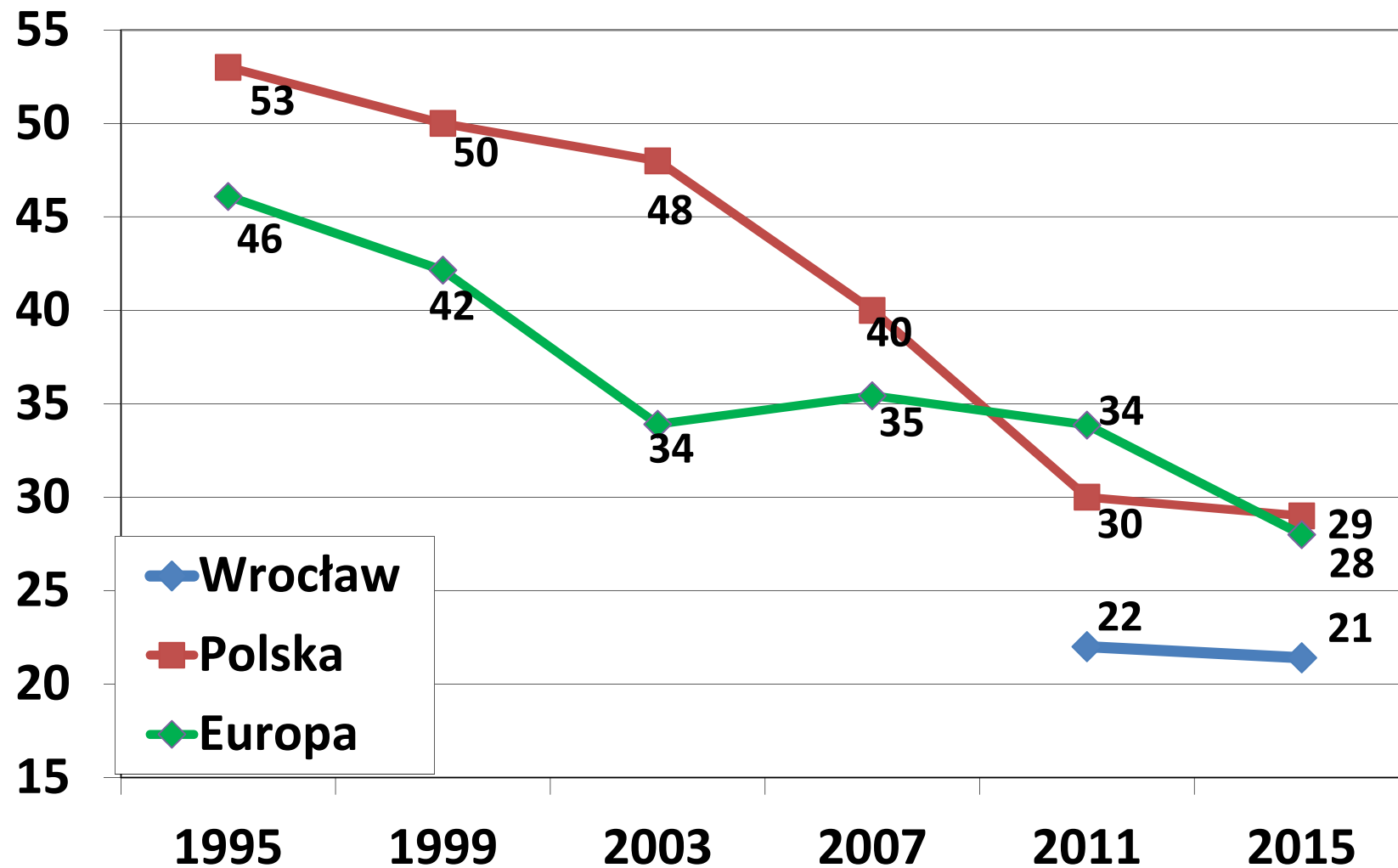
Używanie przetworów konopi w czasie ostatnich 30 dni (wiek 15-16 lat)

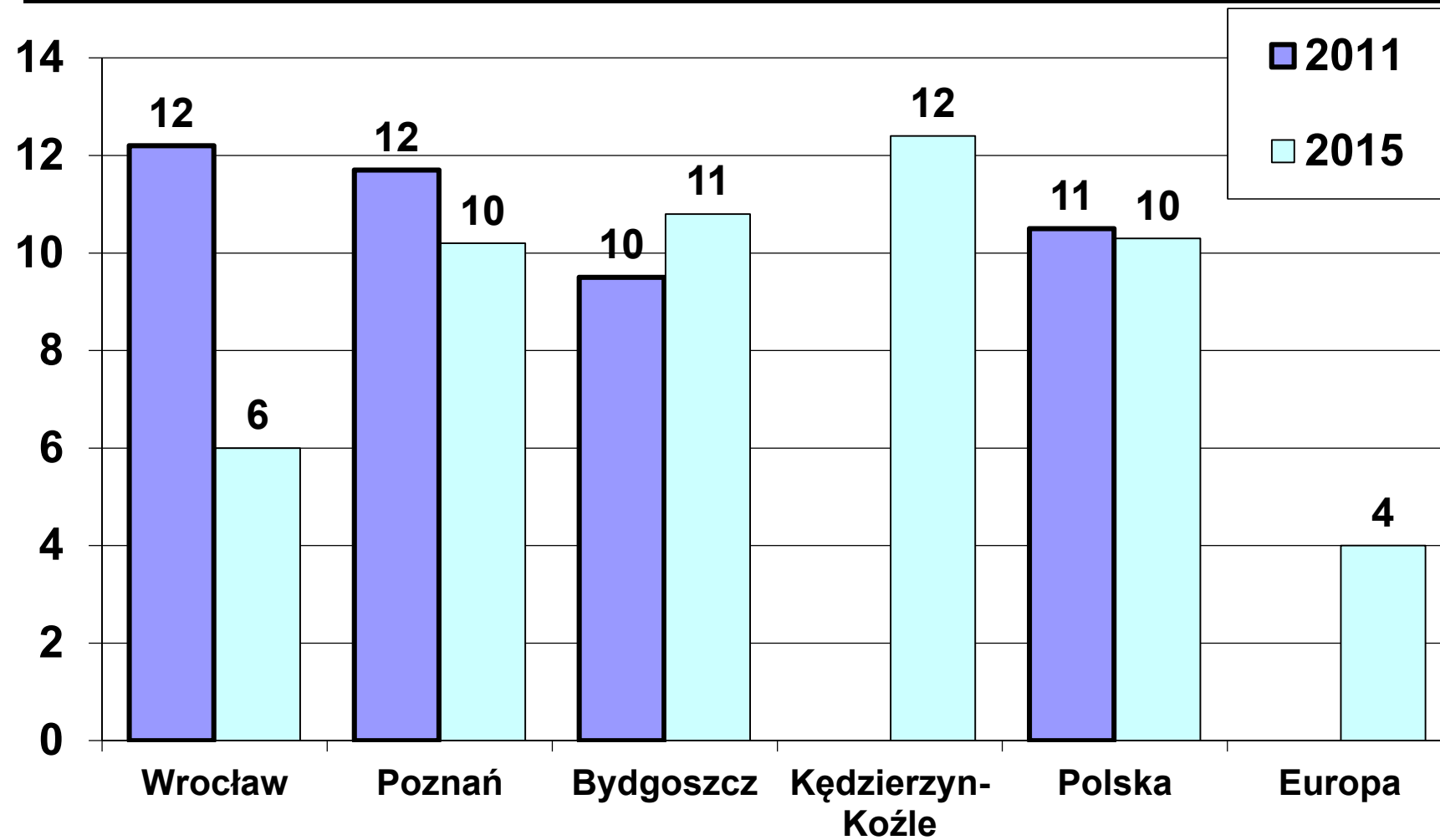
Postrzegana dostępność marihuany - odsetek badanych, którzy wybrali odpowiedź: „bardzo łatwe do zdobycia” (wiek 15-16 lat)

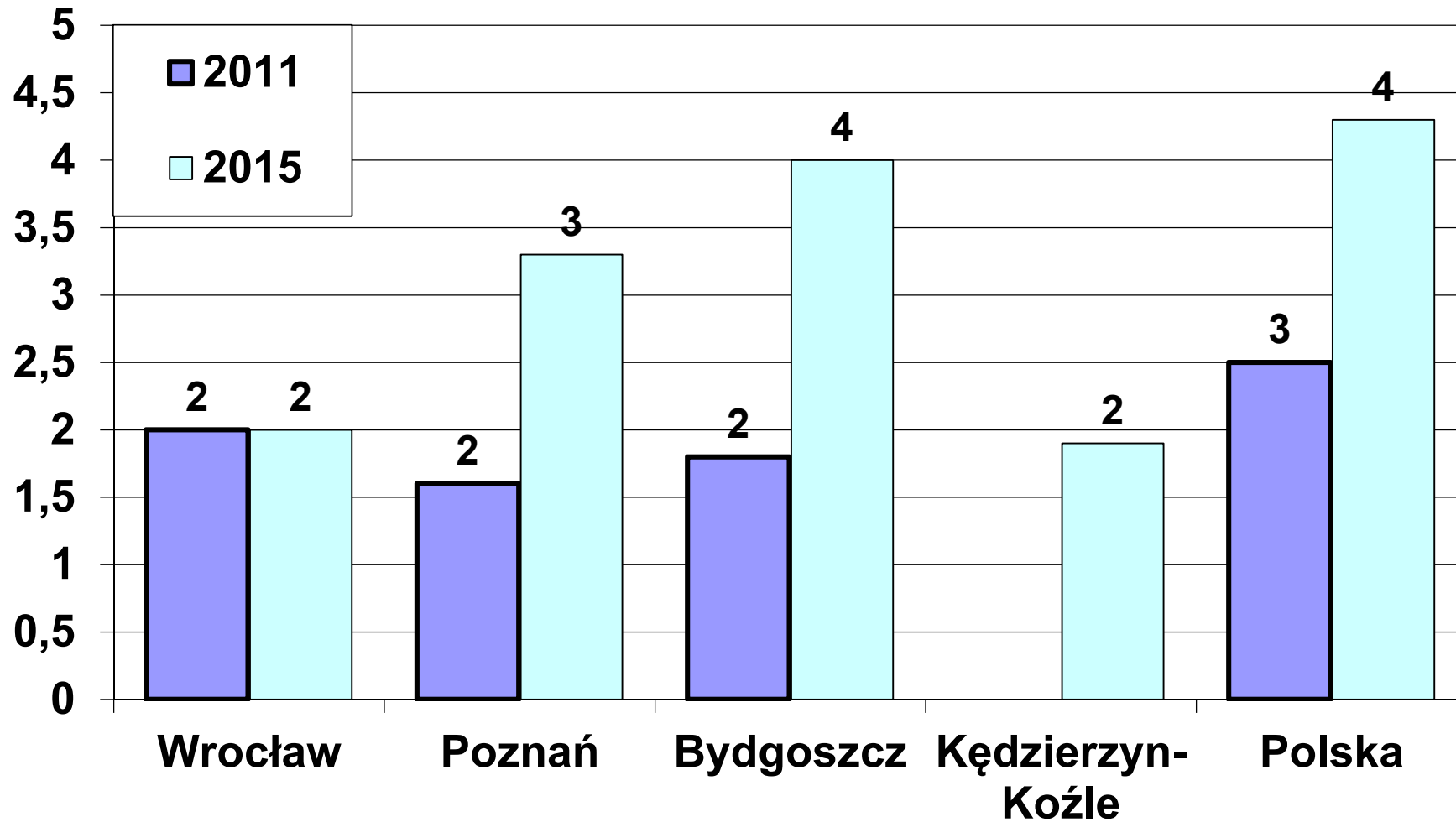
Ocena ryzyka związanego z próbowaniem 1 raz lub 2 razy przetworów konopi – odsetki odpowiedzi „duże ryzyko” (wiek 15-16 lat)

Używanie dopalaczy kiedykolwiek w życiu (wiek 15-16 lat)

Używanie dopalaczy w czasie ostatnich 30 dni (wiek 15-16 lat)

Podsumowanie wyników – alkohol

- Młodzież w większości zalicza się do konsumentów alkoholu, pije przede wszystkim piwo - rzadziej sięga po inne napoje, poważnym problemem jest upijanie się
- Trend spadkowy wskaźników picia napojów alkoholowych oraz upijania się
- Wyższe wskaźniki picia wśród dziewcząt niż wśród chłopców
- Trend spadkowy dostępności napojów alkoholowych wedle ocen badanych oraz zakupów, zwłaszcza piwa.
- Postawy liberalne rodziców względem picia przez ich dzieci

Podsumowanie – narkotyki

- Rozpowszechnienie używania substancji nielegalnych jest znaczne, chociaż o wiele niższe niż legalnych – spośród substancji nielegalnych najbardziej rozpowszechnione są przetwory konopi
- Spadek rozpowszechnienia używania przetworów konopi, ale nadal w Wrocławiu wskaźniki wyższe od ogólnopolskich
- Spadek postrzeganej dostępności przetworów konopi
- Brak zmian w zakresie przekonań o dużym ryzyku związanym z używaniem przetworów konopi
- Nie odnotowano wzrostu rozpowszechniania używania dopalaczy w stosunku do 2011 r.

Wnioski

- Wyniki badania sugerują pewne sukcesy w ograniczaniu dostępności alkoholu, zwłaszcza piwa, dla nieletnich
- Odwrócenie niekorzystnych tendencji w zakresie problemu przetworów konopi może oznaczać efekt nasycenia, ale też można je przypisać przynajmniej w części efektom działań profilaktycznych
- Brak wzrostu rozpowszechnieniu używania dopalaczy dostarcza argumentów za tezą, że fala zatruć w pierwszej połowie 2015 roku miała charakter incydentalny związanych z delegalizacją szeregu tych substancji

Rekomendacje

- Szczególnym wyzwaniem jest znaczne rozpowszechnienie picie alkoholu przez dziewczęta. Oznacza to potrzebę opracowania programów profilaktycznych uwzględniających specyfikę dziewcząt jako adresatów
- Ograniczanie dostępu nieletnim do alkoholu jest długoterminowy procesem wartym nie tylko kontynuacji, ale także zintensyfikowania
- Rodzice w Wrocławiu są bardziej skłonni pozwalać swoim dzieciom na picie napojów alkoholowych niż rodzice z próby ogólnopolskiej. Wyniki badania wskazują zatem na potrzebę edukacji rodziców w tym zakresie, jeśli chce się utrzymać paradygmat abstynencyjny profilaktyki